

IRLANDAKO URREAREN GATAZKA:

HEMEN DIRA MEATEGI BERRIAK

EUROPAKO LURRAK HARROTZEN

Munduko Bankuak kalkulatua du lurrari 3.000 milioi tona mineral atera beharko zaizkiola klima aldaketari aurre egiteko beharrezko diren energia eta teknologia 'berdeak' nagusitzeko trantsizioan. Mineral meta horren bilaketak Mendebalde aberatseko herritarroiei ere badakarkigu nobedadea: orain hemen ere lehentasuna hartu du meatzaritzak. Irlandako urre meategiek erakusten digute nola datorren gatazka.

 PELLO ZUBIRIA

Ekonomia "desmaterializatza" omen zihuan, *software*-ak *hardware*-rik behar ez balu bezala, eta meatzaritzak mundu osoan bizi duen *boom*-a heldu da gezurra zela erakustera. Meategi berriak edonon: ez soilik lehengo koloniak diren herrialde periferikoetan, baita Iparreko metropolietan bertan ere. European, Irlanda bilakatu da meatze-konpainia handien jomuga nagusietakoa. Irlanda osoan –Ipar eta Hego– lurzoruen %25 baino gehiagotan baimendu diete mineral bila saiatzeari. Moletarik, ordea, egin ezin bada arrautzarik hautsi gabe, ezin lurraldearen laurdena hondatu bertako biztanleak astindu barik, Irlandako Sperrin [irlanderaz Speirín] mendien inguruetan urre meategi handi baten abiatzeak erakutsi duenez.

Kanadan jatorria duen Dalradian Gold Limitedek asmo handiak dauzka Ipar Irlandako Tyrone eskualderako. 2017an 10.000 orriko txosten batekin agintariei baimena eskatu zien urre meategi berri bat urratzeko Greencastle [irlanderaz An Caisleán Glas] inguruetan. Legez katalogatutako paisaia bereziaren jabe den eskualdean berehala martxan jarri nahi dituzte meategia, minerala prozesatzeko planta eta urrea kendutako hondakinentzako biltegia, hamazazpi solairuko erakin bat adinakoa.

Proiektuaren kontra 37.000 alegazio aurkeztu dituzte bertako biztanleek, argudiatuz meategiak biodibertsitatea

suntsituko duela, airea pozoituko, erreka zikinduko –tarteetan betirako galtze arriskuan den ur gezetako perla-muskuilua bizi den erreka–, hainbat kalte ekarriko dizkiela jendeen osasunari eta baserritarren ekonomiari, eta abar.

V'cenza Cireficek *The Ecologist* aldizkarian azaldu duenez, emakumeak dira nagusi multinazionalari aurre egiteko ekintzetan, planeta osoko beste borroka askotan bezala. Epaitegiatako borroka, bilkura publikoak, Dalradian Goldek hautatutako eremuaren okupazioa eta nazioarteko beste mugimenduekiko koordinazioa landu dituzte. Emakume horietako batek, Save Our Sperrins taldeko Fidelma O'Kane bataila txiki bat irabazi zuen Auzitegi Nagusian, urrea garbitzean zikindutako urak erreketara zuzenean isurtzeko baimena eragozteko lortuz.

Alabaina, sententziak ezusteko itsusia ere ekarri zion O'Kaneri, *Belfast Telegraph* egunkariari aitortu zionez: zur eta lur geratu zen jakitean epaiak aurreko beste baimen bat utzi zuela indarrean eta baldintza zorrotzagoetan izanik ere Dalradian Goldek isuri ahalko dituela ur zikinak erreketan. Paperetan ondo josita zeuzkan bere interesak multinazionalak.

Joan den uztailaren 15ean *Irish Times* egunkariak publi-erreportaje zabala eskaini zion Dalradian Golden proiektuari, konpainiaren *Community Relations Manager*-ak sinatua: "Tyroni heldu zaio

belaunaldi batean behin baizik agertzen ez den aukera eta probestu behar du". Seme-alaben etorkizunean pentsatzen duten gurasoei ezezkorik eman ezinezko aukera eskaintzen die: "[COVID-19ak eragindako] konfinamenduaren amaierari esker, Tyronen eta Ipar Irlanda osoan aberastasuna zabaltzeko moduan gaude. Dalradian Goldek aukera hau egia bihurtu nahi du industria berri bat sortuz, ehunka lanposturekin eta familientzako bezala negozioentzako epe luzerako onurak ekarri".

MILITANTEAK MEHATXATURIK

Konpainiari sinestekotan, Sperrin mendien zorupean datza munduko urre, zilar eta kobre hobirik handiena. Hori bai, urre, zilar eta kobreak partikula mikroskopikotan daude harkaitzetan, eta luzaz errentagarriak ez ziren mineralok orain ustiatu ahal izango dituzte lurpeko meatzaritza metodo berriei esker. Konpainiak herritarrei oroitarazi die jada 130 milioi libra (152 milioi euro) inbertitu dituela eskualdean esplorazio, azterketa, ingeniariaritzaren eta ingurumen ikerketetan. 15 milioi libra gehiago gastatuko omen ditu mineralok atera eta tratatzeko kontratatutako behar dituen 1.000 langile berriak –350 meategi barruan ariko direnak– formatzen.

Etekin gehiago, kopurutan: meategiak beharko dituen hornidurek bertako komertzioei 750 milioi libra gehiago

DALRADIAN GOLD

LANGILEAK LURPEA HONDEATZEN

harkaitzak kopuru
mikroskopikotan daramatzen urre,
zilar eta kobre bila.

injektatuko omen dizkie, bertako udalaren proiektuetara gutxienez 4 milioi libra bideratuko ditu, meategia lanean ariko den 25 urteetan proiektuak Ipar Irlandako ekonomiari 750 milioi libra gehituko dizkio...

Urre meategiak ingurumenari ekarriko dizkion hobekuntzak ez dira txikiagoak izango. Zulatutako eremua leheneratuko da lanen hasieratik eta industria amaituta ere. Lurpetik erauzita metatutako hondakin mendiak lur onez estali eta bertako zuhaitzez landatuko dituzte, inguruko muinoen tankeran. Lurpeko urak eta inguruko errekek oso zorrotz zainduko dituzte eta ur zikinduak birziklatuko. Kamioien ordez zinta garraiatzaileak eta erabiliko diren ibilgailu guztiak edo biodieselak edo elektri-

koak... dena izango omen da puntakoa zeren Dalradianek agintzen du izango dela Europako lehenbiziko meategi karbono-neutroa, karbono apaleko ekonomiari egokitua.

Ez du erraza izan behar hainbeste diru edukitzeaz gain horrelako promesak agintzen dituenari aurre egitea. Ingurumen gatazketan zigortutako militanteen defentsan ari den Frontline Defenders erakundeak aurreratu du adibide bat *When Irish Environmental Defenders Receive Death Threats* ("Ingurumenaren aldeko militante irlandarrak heriotzaz mehatxatuak") artikuluan. Erakundean ohituta daude Afrika, Asia, Amerikak, Ekialde Hurbila edo Eki Europako ingurumen defendatzaileen kasuetan lan egitera, baina gutxiena espero zuten Du-

blingo bulegotik 150 kilometrora bizi diren militanteen laguntza eskea jasotzea. Fidelma O'Kane, Dalradiani iaz auzia irabazi zionak, erasoak jaso ditu sare sozialetan, beste batzuek eraso informatikoak nozitu dituzte beren tresnetan eta O'Kanerekin Save Our Sperrins taldean ari den Cormac McAleer aurpegia moztortutako hiru gizonen bahu eta jipoitu zuten. Berrikitan PSNI Ipar Irlandako poliziak taldeko hiru kideri jakinarazi die haien kontrako heriotza mehatxu bat jaso dutela eta zaintzapean jarri dituzte.

Muturreko eta bultzada horiek hasiera baino ez dira, pentsa lezake batek. Europar Batasunak *Green Deal* edo Itun Berdearekin erabakita baitauka etxean bertan indar handiz sustatzea meatzaritza. ●

 ZINKUNEGI
OPTIKA

NINA MÛR
eyewear

Egurrezkoak
Eskuz landuak banan-banan
Jasagarriak
Arinak eta erresistenteak
Kalitate handiko eguzki-lenteak

Hernani 23, 20004 Donostia • 943 420 624 • zinkunegioptika.com

Europar Batasunak ebatzi du "meategi berde"-en loraldia

Maiatzaren 5ean Lisboak aterpetu zuen "meatzaritza berdea"-ri buruzko biltzarra, zeinetan elkartu baitziren Europar Batasuneko herrialdeetako agintariak, nazioarteko erakundeetakoak, enpresa, unibertsitate eta industria elkarteetako buruzagiak, denak ere Europan mineralen ustiapena azkartzean interesatuak.

2008ko krisi ekonomikoarekin Europako agintariak ohartu ziren –eta COVID-19 pandemiarekin berretsiz dute– jarduera ekonomikoak lehentasunezkoak dituen lehengaien hornidura zorrotzago kontrolatu beharra daukate, datozen arazo geopolitikoaren eraginez kolapsatuta geratu nahi ez badute. Bestetik, ekonomia "deskarbonizatu" beharraz izugarri handitu du mineral gosea, nabarmenki litioarena, baina baita urre, kobrea eta beste gehienena ere. Jarduera ekonomikoetan suntsitzaileena den meatzaritza garapen iraunkorrarekin lotu nahian, Europar Batasunak *Green Deal* itun berdearen barruan sustatzen du "Meatzaritza berdea".

Lisboako maiatzeko biltzarren bildutako agintari, enpresaburu eta akademikoek, atarian protestan zeuzkaten Portugaleko eta Espainiako –funtsean Galiziako– hamalau elkarte herritarrek deituta etorritako herritarrak, meategi proiektu berriek erasotutako sentitzen direnak. Hauen artean nabarmenenak ziren Covas de Barroso herrikoak, Portugaleko herri hartan urratu nahi duten litio meategi erraldoiak mobilizatuta dauzkanak.

Hamalau elkarteok zabaldu zuten 180 elkarte gehiagok ere sinatu duten "Meatzaritza ustez 'berde' edo 'iraunkorraren' kontrako agiria". Hona pasarte bat: "Meatzaritza industriak, Europako Batzordeak eta herrialdeetako agintariak diote posible dela "meatzaritza berde" iraunkor eta arduratsu bat, ura, energia eta mineralak eraginkortasunik handinez kudeatuz eta natur baliabideak etorkizuneko belaunaldientzako segurtatuz, eta aldi berean minimizatuz eragin sozial, ingurumenezko eta materialak. Guk diogu helburu horiek guztiak lortzea ezinezkoa dela. Aipatzen dituzten

Litio meategiaren kontrako protesta Portugalen. "Berde meatzaritza? Berde Barroso dago!", irakurgai pankartan

proiektu gehienek dakarte gero eta errentagarritasun txikiagoa izango duten hobiak ustiatzea, hondakin asko sortzea eta kostuak gutxitu eta etekinak handitzearen sustatzea aire libreko meatzaritza".

Elkarteok eskatu dute bazterrera uztea "meatzaritza berdea" eufemismoa eta horrek berekin dakarren *greenwashing* zuriketa berdea eta ordainetan beharrezkoa ikusten dute

bai Portugalen eta bai Europar Batasuna osoan ere industriak esku artean dauzkan proiektuei buruzko informazio egiazko, argi eta gardenak zabaltzea.

Iberiar penintsulak Europako meatze berrien mapan garrantzia handia dauka. Espainiako Estatuan aipatzen dira lurpeak arakatzeko 2.000 proiektu eta Portugalen kasuan herrialdeko lurzoruen %10ean jada industriak baimena badauka indusketak egiteko. ●